

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének Hivatalos Közlönye** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én

Gazdasági és társadalmi fejlődés

A régi-régi időkben a népek gazdasági fejlődése oly lassu tempóban történt, hogy ennek egyes fázisait alig lehetett észrevenni. Évszázadok, sőt évezredek multak el anélkül, hogy a népek gazdasági és szociális helyzetében lényegesebb változás állott volna be. Szinte megkövesedett szokások és gazdasági tradíciók szállottak apáról fiúra, minék következtében ugy a termelési módok mint az egyébként erősen korlátozott igények és életszükségletek hosszú időközön át ugyanazon a szinten mozogtak.

A gazdasági élet eme lassu fejlődése mindaddig tartott, amíg a termelés szolgálatába beállított emberi és állati munkaerő nem kapott egy ellenállhatatlan és kiméretlen konkurenst: a termelést hatványozó gépet. Ahogy azonban a gép bevonult a termelésben, — először a kisebb ipari üzemekben, majd a kiterjedtebb mezőgazdasági uradalmakban, a gazdasági fejlődés már gyorsabb iramot vesz fel s ezáltal változtatja meg alapjaiban a társadalom addigi szociális rendjét is.

A gazdasági fejlődés ezen legújabb szakaszát *kapitalista termelési rendszernek* nevezzük, míg az általa átváltoztatott szociális rendet pedig *polgári társadalmi rendnek*. És minden jel arra vall, hogy ugy a kapitalisztikus termelés, mint a polgári társadalmi rend napjainkban éli át kifejlődésüknek legmagasabb fokát.

Már most lássuk csak, mit is jelent ez a fogalom: *kapitalizmus*? Kapitalizmus alatt értjük a javak korlátlan felhalmozását azon célból, hogy a tőkés minél több termelési eszköz birtokába jusson és hogy minél nagyobb nyereséget zsebeljen be az üzemében termelt áruk forgalombahozásából. A kapitalisztikus termelés és árueladás legjellegzetesebb vonása a *szabad verseny*.

A tőkés tehát nem azért termeltet árukat, hogy azokat ömaga elfogyassza, hanem azért, hogy minél nagyobb *haszonnal* adja el. Ha így van, akkor mely tényezőktől függ *nyereségének nagysága*? A felelet kézenfekvő: az *előállítás költsége* és az *eladási ár* közötti különbözettől. Vagyis: minél olcsóbban termel, illetve minél kisebbek az előállítás költségei és minél drágábban tudja eladni az így termelt árukat, annál nagyobb a nyeresége és üzemének rentabilitása.

Az *előállítás költsége* nagyságát több tényező befolyásolja, melyek közül a legjelentősebbek: a nyersanyag ára, a munkások munkabére és a közterhek. Ezzel szemben az *eladási ár* a piacon lévő *árukiindulattól* és *árukereslettől* függ. Normális körülmények között az eladási ár magában foglalja ugy a termelési költségeket, mint a termelő profitját.

Az *árukereslet* részben a fogyasztótömegek vásárlóképeségétől, részben a piac kiterjedésétől függ. Viszont az *árukiindulat* részben a piacra dobott árutömegek mennyiségétől, részben a termelő versenyképességétől függ. A termelést és fogyasztást végeredményben tehát a *kiindulat* és *kereslet* egymáshoz való viszonya irányítja s így, amikor a kereslet és kiindulat „egyensúlyban van, azt mondják, hogy a gazdasági élet normális állapotba jutott.

A belföldi árukiindulat és árukereslet, vagyis más szóval az egyazon ország határain belül történő árukiindulást *belföldi piacnak* nevezzük. Ha azonban ez az árukiindulat és kereslet, illetve az árukiindulást az országhatárokon túl is kiterjed, s ez kiterjedhet az összes világrészekre, ezt már *világpiacnak* nevezzük. Amikor a belföldön termelt áruk a határokon túl nyerne-

helyezést, ez *export*, vagyis magyarul *kivitel*. Viszont ha külföldön termelt árukat hoznak a belföldi piacra, ez *import*, vagyis *behozatal*.

Amikor az áruk szabadon vándorolhatnak egyik országból a másikba és kivitelük, illetve behozataluk elé nem gördítenek akadályokat, akkor azt mondjuk, hogy az illető ország vámpolitikája a *szabadcsere* alapján áll. Ellenben amikor valamelyik ország behozatali vámokkal védekezik a külföldön termelt áruk beözönlése ellen, ez már *protektív* vámpolitikát folytat.

Az egyes országok által felállított vámsorompók azonban, bármilyen szigorúak is, mégsem tudják teljességgel kizárni azt, hogy a világpiaci árak ne befolyásolják a belföldi árakat. Sőt ez a befolyás nagyon is érezhető, minék következtében az árak — a hajszálcsövesesség törvénye alapján — mindenütt egyazon szinten felé törekednek.

Az ország meggazdagodása nagyjában éppen ugy történik, mint az egyénnél: meggazdagodnak. Ha például valaki többet keres, mint amennyit költ és ezt a keresettöbbletet félreteszi, az kezd meggazdagodni. Éppen ugy, ha valamelyik országnak nagyobb a kivitele, mint a behozatala, ez azt jelenti, hogy annak nemzeti vagyona megszorodott. Ebből aztán nem nehéz megérteni azt, miért igyekszik minden ország arra, hogy a belföldi szükségleteket belföldi termeléssel elégítse ki és hogy ezt a belföldi termelést oly fokra emelje, miszerint még jelentős feleslegei is maradjanak, melyeket aztán a külföldi országokban értékesítsen. Tekintettel továbbá arra, hogy egy ország *politikai hatalma*

gazdasági függetlenségétől is függ, nem lesz többé rejtély előttünk az sem, miért iparkodik minden ország a belföldi termelés megvédésére. Csakhogy — sajnos — ezt gyakran a fogyasztó rovására teszi meg.

Fentiekben csupán vázlatosan mutatunk rá a gazdasági élet egyes fontosabb jelenségeire, illetve azon elsőrendű tényezőkre, melyek határozó befolyást gyakorolnak a gazdasági élet kialakulására.

Amint már a bevezető sorokban leszögeztük, a gazdasági fejlődés jelenlegi fázisát *kapitalisztikus termelési rendszernek* nevezzük, melynek a *szabad verseny* a legjellegzetesebb vonása. Azt is megmondtuk, hogy a gazdasági fejlődésnek jelenlegi fázisa a gépnek a termelésbe való bevonulásával vette kezdetét. Hanem a gép, a termelésbe való bevonulásával, más irányban is okozott nagy változásokat. Így korlátlan lehetőségeket nyújtott a munka megosztására. A termelési folyamat egyes mozzanatait olyannyira leegyszerűsítették, hogy egy-egy árucikk száz kézen is keresztül megy, amíg kész áru lesz. Egy-egy munkásra tehát alig jut néhány művelet és máris tovább adja a következőnek a munkába vett cikket. Ezzel viszont azt érték el, hogy az egy-egy munkásra eső leegyszerűsített munkaműveletet a gépre is lehetett bízni. Szóval a munka határtalan megosztása folytán a gép mind több kézimunkásnak veheti és veszi el a helyét, amit annál is inkább megtehetett, mert a géppel készült munkának kevesebb az előállítás költsége, olcsóbb az ára s így versenyképesebb is.

Az országos szakszervezeti kongresszus

1931 január 4—5—6-án zajlott le Bukarestben a romániai munkásszakszervezetek országos kongresszusa. Az előző kongresszus óta nagyot változott a gazdasági élet képe ugy a nemzetközi mint országos viszonylatban. Sajnos, a közgazdasági életben beállott változások a munkásosztály rovására történtek. Gazdasági krízis és az ebből fakadó munkanélküliség — a tömegek fogyasztóképtelensége és nyomora, mint a kapitalizmus termelési rendszernek beteges tünetei jelentkeznek mindenhol. Az általános szociális nyomor közepette Románia munkásosztálya is csak egy megfelelő és modern alapokra fektetett szociálpolitika megvalósításával védekezhet a teljes pusztulástól. Ez a kérdés szintén szerepelt a kongresszus 3 napos vitáján. A munkanélküliség ügye és a szociálpolitikai kérdések olyan hatalmas ügyek, amelyek arról tanuskodnak, hogy a szakszervezeti kongresszus megtartása elhalaszthatatlan szükségszerűség volt.

A szakszervezeti kongresszus kijelölte a legközelebbi feladatok és munkák elvégzését. Pontos irányt szabott a közeljövőben megoldásra váró problémáknak. Nem hiányoztak a jogos és tárgyilagos kritikák sem. A kiküldöttek ajkairól elhangzott szavak a meggyőződés mélységéből fakadtak.

A szociálpolitikai vívmányokért való küzdelmekben, a szervezési és agitációs munkán túlmenően, a kongresszus azon feladatok felé kellett irányítsa a munkásosztály figyelmét, amely feladatok a mai szakszervezeti mozgalom szociológiai lényegét képezik. A munkásság a termelés egyenjogú tényezőjévé kell váljon, tehát a gazdasági demokráciát a maga részére ki kell harcolja.

A romániai gazdasági válságnak csúcspontjában a kapitalizmus a válság általi nyereségvesztését a racionálizálás módszereivel hozza be.

Míg a racionálizálás főlényege az ipari államokban az emberi munkaerő megkimélésében nyer kifejezést, addig a romániai kapitalizmus racionálizálási módszere az emberi munkaerő fokozottabb mérvű kihasználásában nyilvánul meg. Ilyen hatalmas kérdések, ilyen nagy ügyek vetődtek felszínre — és a kongresszus 3 napi tanácskozásából kikristályosodott határozatok az alábbiakban közöljük.

Fluerás elvtárs az Országos Szaktanács elnöke nyitja meg a kongresszust, üdvözlöi Tayerle elvtársat, aki az amszterdami Internacionále, valamint a csehszlovák elvtársaink szolidaritásának a tolmácsolója. Iskjeb elvtárs a bulgáriai munkásság nevében, A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal képviselőjében Vlădescu Răcoasa, a Romániai Szociáldemokrata Párt nevében Titel Petrescu, míg a parlamenti frakció megbízásából Lothar Rădăceanu elvtársak tisztelték meg jelenlétükkel a kongresszust.

A kongresszuson résztvett 13 országos szövetség 252 helyicsoportjának megbízásából, 104 delegátus 113 mandátummal. A delegátusok 36.609 tagot képviselnek.

A vendégek üdvözlő beszédei után a kongresszus áttér a különböző bizottságok megválasztására:

Mandátumfelülvizsgáló bizottság: Niculescu Ștefan, Răchivan Gheorghe, Mihailă Petru, Lăzărescu Dumitru, Ehrenfeld Béla.

Munkanélküli ügyek bizottsága: Soit Petru, Feld István, Viznyovszki János, Rădăceanu Lothar, Popescu Ioan, Rădulescu Gheorghe.

Törvénytervezetek előkészítő bizottsága: Pirovski Károly, Bruder Ferencz, Muntean Nicolae, Gherman Eftimiu, Mirescu Ioan.

Betegsegélyző ügyek bizottsága: Pálffy Tibor, Gârbovean Simion, Bragadireanu N., Jumanca Iosif, Stănescu D., Ujhelyi Ferenc és Gherman E.

Indítványokat felülvizsgáló bizottság: Rohm Péter, Ágoston N., Jumanca Iosif, Magyarai Lajos, Bartha Károly.

Az új vezetőséget jelölő bizottság: Pálffy Tibor, Magyarai Lajos, Oprescu Ioan, Raffay István, Mihailă Petru, Klein János, Polisoiu Ilie, Bartha Károly.

A gazdasági helyzet és a munkanélküliség kérdéséről

Flueras János elvtárs román és Bartalis Sándor elvtárs magyar nyelven referálnak és a kiküldött bizottság nevében az alábbi határozati javaslatot terjesztik elő:

JAVASLAT

A gazdasági helyzet és a munkanélküliség 2. napirendi pontjához

Az Országos Szakszervezeti Tanács által 1931 január 4—6. napjaira összehívott országos szakszervezeti kongresszus, megvitatta az ország gazdasági helyzetéről és a munkanélküliség problémájáról szóló jelentést, megállapította, hogy az egész emberi társadalmat átfozó gazdasági krízis, amely több tízmillió főnyi munkást családtagjaikkal a kenyértelenség nyomorába taszított, a kapitalistarendszer termelési anarchiájának és a racionalizálásnak következménye, amelyet a tőkészek egymásközötti versenye és a telhetetlen profitvágya is folyton fokoz.

Ugyanakkor megállapítja a kongresszus azt is, hogy a gazdasági krízis mind súlyosabb formát ölt és mind elviselhetlenebb helyzetet teremt, mert mindazok a kormányok, amelyek az ország kormányzásában a háború után egymást váltogatták, a leglelkiesmeretlenebbül gazdálkodtak. A kormányok gazdasági és állampolitikája kizárólag a munkásosztály minél fokozottabb kizsákmányolása jegyében folyt le.

Anélkül, hogy az általános érdekeket szem előtt tartották volna, anélkül, hogy az ország újjáépítésére gazdasági programot alkottak volna a gyárban dolgozó munkások, a magán- és az állami tisztviselők, a vagyontalan intellektuelek, a kisiparosok és a kiskereskedők gazdasági érdekeinek minden védelme nélkül kormányozva, az ország javait elharácsolták. Az ország mai katasztrófális helyzete és az uccára dobott százezernyi munkástömegek ennek a politikának következménye, akik ellenében a fejlett államokkal, minden segély nélkül a legsötétebb nyomorban kell küzdelemnek.

A súlyos adók, a nyomor, a hatalmi visszaélések a tömegeket, ha a helyzet megjavításáról idejében gondoskodás nem történik, a kétségbeesésbe kergetik és anarchikus cselekedetbe taszítják.

Az országos szakszervezeti kongresszus követeli tehát, hogy a máig tűzött gazdasági és állampolitikának vessenek véget és tegyenek sürgős intézkedéseket a dolgozóosztály érdekeinek védelmére, amely intézkedéseket a társadalmi igazság és az ország általános érdekei kell diktálják.

A munkásosztály nem maradhat továbbra is szabad prédája a kapitalista kizsákmányolásnak, amely egyedül bűnös és mai szerencsétlen helyzet előidézésében és azt sem hagyhatjuk, hogy a munkanélküliek a fagyos tél nyomorában éhenhaljanak.

A kongresszus követeli az érvényben levő munkásvédelmi törvények becsületes végrehajtását, azok kiegészítését és kiszélesítését és követeli a munkanélküliség elleni biztosítás törvényesítését, úgy, ahogy az minden haladottabb államban van, mert azoknak a munkásoknak, akik a társadalmi javakat termelik, joguk van arra, hogy a társadalomtól törvényes segítséget kapjanak és nem megalázó könyöradományokat, amelyeket a munkásság a legmélyebb felháborodással visszautasít.

Ezeket az intézkedéseket nagyobbára közmunkák megindítása és a külföldi rendelések megszüntetése egészítse ki.

A kongresszus energikusan tiltakozik a munkáltatók bérletörő szándékai ellen, mert a létminimumot a munkások és családtagjaik számára még a mai bérek sem biztosítják, akiknek fogyasztóképeségét a bérletörés még alacsonyabbra süllyesztené és ami természetesen a termelési visszaesést, a munkanélküliséget és a nyomor növekedését vonná maga után.

A kongresszus a fogyasztási és az egyenes adók általános leszállítását követeli, amelyek legnagyobb arányban a szegény osztályokat, a munkásokat, a tisztviselőket, a kisiparosokat, kiskereskedőket sújtja. Követeljük a munkanélküliség időtartamára az adófizetés és a végrehajtások időközönkénti felfüggesztését és ugyanakkor követeljük a közállapot elferditésének és hűtlen kezelésének megszüntetését, mert az állami költségvetés deficitjének elsősorban az az oka, valamint annak is, hogy az országnak sem bel-, sem külföldön nincs hitele.

A kongresszus utasítja az Országos Szakszervezeti Tanács ujjonnan megválasztandó vezetőségét, hogy a szövetségek vezetőségeivel a helyi szaktanácsokkal együtt ország-szerint a legerélyesebb akciót szervezze meg a munkanélküliek segélyezésének törvényes biztosítása és a munkásság gazdasági érdekeinek megvédése érdekében és hívja harcba az egész ország iparában, kereskedelmében és mezőgazdaságában foglalkoztatott fizikai és szellemi munkásságot, akik a nyomor karjaiból szabadulni akarnak és akik a dolgozóosztálynak, mely munkája révén egyedüli fenntartója az országnak és az egyedüli előmozdítója a kulturának, az emberi fejlődésnek.

A munkásbiztosítás autonómiáját és modern kiépítését követeli a munkásság

HATÁROZATI JAVASLAT

Mondja ki az 1931 január hó 4, 5 és 6-án Bukarestben megtartott országos szakszervezeti kongresszus, hogy követeli a kormánytól, hogy rövid időn belül terjessze a parlament elé a munkásbetegség-egélyezés, balesetbiztosítás, aggkor, rokkantság és munkanélküliség ellen szóló törvénytervezetet, hogy azt ott mielőbb letárgyalassa és törvényerőre emeltesse.

1. Követeli a kongresszus azt, hogy a törvény tartalmazza az ország területén lévő három munkásbetegség-egélyező balesetbiztosító törvény mielőbbi és az egész országra kiterjedő egységesítését. Mert a mai állapot a munkásság nagy tömegeit fosztja meg a különböző országrészekben szerzett jogaik élvezésétől.

2. Követeli a kongresszus a munkásbetegség-egély, balesetbiztosítás és aggkori, rokkantsági és munkanélküliség esetére szóló pénztár, u. m. országos és kerületi pénztárak minden feltétel nélküli paritásos alapon levő teljes autonómiáját.

3. Követeli a kongresszus a munkásbiztosításba való bekapcsolását és biztosítását az összes tisztviselőknél, illetve mindazon szellemi munkásoknak, kik bárhol alkalmazva vannak. A munkásbiztosítás a tisztviselőkre épügy terjedjen ki, mint a fizikai munkásokra. Kívételt csak az állami és köztisztviselők képezzenek.

4. Követeli a kongresszus a fizikai és szellemi munkások biztosításán kívül a mezőgazdasági munkásoknak az összes biztosítási ágazatokban való biztosítását, minden megszigorítás nélkül.

5. Követeli a kongresszus úgy az országos, valamint a kerületi munkásbiztosító pénztárak autonómiája mellett a választott bíróságokat is paritásos alapon, mert a választott bíróság egyik legnélkülözhetetlenebb szerve a munkás beteg- és balesetbiztosításának.

6. Követeli a kongresszus úgy az országos, valamint a kerületi pénztárak mellett olyan bizottságok felállítását, melyek úgy az ipari mint más üzemeket felülvizsgálják azon célból, hogy ahol a munkásokat egészségtelen helyeken foglalkoztatják és a munkások egészségét károsan befolyásolják, beszüntelhetők legyenek. Ugyancsak e bizottság végezze az üzemek ellenőrzését a balesetek elhárításánál is.

7. Végül a kongresszus utasítja az Országos Szaktanácsot, hogy a határozatban foglaltak elérésére mielőbb országos akciót indítson a hozzátartozó összes szervezetek bevonásával.

8. Követeli a kongresszus, hogy az új munkásbiztosítási törvényben gondoskodás történjen azokról a betegekről, akik már a táppénzt és egyéb segélyeket kimerítették és betegségükben javulás nem állott be.

Az aggkori- és rokkantbiztosítás elodázhatatlan szükségszerűsége

Gherman elvtársunk javaslatából, mely az aggkori és rokkantbiztosítás teljességét felöleli, közöljük az alábbiakat:

A kongresszus követeli az aggkori és rokkantbiztosítás kiterjesztését a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem összes dolgozóira.

Követeli az eddig létező nyugdíjalapok egyesítését és egy közös alapba vonását. Azok a tagok, akik ezeknél a nyugdíjalapoknál biztosítva voltak, szerzett jogaikban megahagyandók.

2. A biztosítást a fizetésekhez mért osztályok szerint kell eszközölni és a nyugdíjakat olyképpen megállapítani, hogy azok a megélhetésre elegendők legyenek. A nyugdíjra való jogosultság 150 befizetett héttel kezdődik meg, az elháríthatatlan természeti erők következtében beállott megszakítások, betegség, mozgósítás, katonai szolgálat, munkanélküliség ne tekintessék megszakításnak. A nyugdíjjogosultságot férfiakra nézve a hatvanadik életévben, nőkre, valamint a nehéziparban, vegyiparban, bányákban dolgozó férfiakra és általában mindazokra, akik oly foglalkozást űznek, mely a szervezetet jobban kimeríti, a nyugdíjjogosultság az 55-ik életévvel kezdődik. A járulékokat egyharmadrészben a munkaadók, egyharmadrészben a munkások és egyharmadrészben az állam fedezze. A rokkant és aggkori biztosítást a Casa Centrală a Asigurărilor Socială igazgatósága intézze autonóm módon.

A Szaktanács új vezetősége

Az országos szakszervezeti kongresszus három és fél napi tanácskozás után befejezte tanácskozásait. Nagy érdeklődés kísérte az új szaktanácsi tagok megválasztását. Az új szaktanács a következő elvtársakból áll: Rendes tagok: Bartalis Sándor, Munteanu Nicolae, Mirescu Ioan, Gherman Eftimiu, Nemcsok Ioan, Roznovan Teodor, Magyarai Lajos, Oprescu Alexandru, Popescu Ioan, Stroia Gheorghe, Ujhelyi Ferenc, Flueras Ioan, Măglașu Lazar, Bragadireanu Cornel, Bartha Károly. Póttagok: Șoiti Petru, Staudt Ioan, Oltyan Péter, Erdélyi Kálmán, Ionescu Virgil. Felügyelő bizottság tagjai: Bernau Petru, Mihailă Petru, Urzică George, Czerjék Hermann, Păleşoiu Ilie. Póttagok: Stănescu Dumitru, Lăzărescu Dumitru, Radian Marian.

A zsilvölgyi helyzet

A zsilvölgyi helyzet újból az érdeklődés középpontjába került. A polgári sajtó heteken keresztül foglalkozott a kirobanni szándékozó eseményekkel. Természetesen minden újság a maga érdekeinek és céljainak szemszögéből dobta be a kérdést a közvélemény tudatába. Az ország közvéleménye már jóelőre feszült érdeklődéssel várta a szenvedélyek kirobbanását, mert hiszen még ma sem mosódtak el a lupényi véres események, melyek országunk közvéleményében mély nyomokat hagytak. Amikor e sorokat írjuk, még nem lehet tudni, hogy a hamuba burkolt szunnyadó parázs mikor éledez. Aki ismeri a zsilvölgyi helyzetet, aki ismeri a bányatársulatok igazgatóinak a bányák mélyén levő robotosaikkal szembeni álláspontjukat, az nem fest magának illuziót arról, hogy a jelenben avagy a közeljövőben nyugvópontra kerüljenek az érdekelletének. Hiszen éppen most, a legnehezebb és legnyomorúságosabb idők közepette tömegelbocsátásokat eszközöl az igazgatóság. És miért? Egyrészt azért, hogy belekényszerítse a munkásságot egy bérredukcióba, másfelől, hogy az államot megfelelő mennyiségű szénmegrendelésre bírja.

Amíg a szénbányatársulatok harcot indítanak a munkabérek letörése érdekében, addig a dolgozó munkásság elkecseregett küzdelmet vív az amugy is leromlott létminimumának a jelenlegi stádiumban való meghagyása érdekében. Ebben a két érdekelletében magyarázhatjuk meg a zsilvölgyi eseményeket. Kizsákmányolás és az ellene való védekezés képezik a zsilvölgyi kirobbanások magvát. A kollektívszerződésben biztosított jogok nem egy esetben szenvednek megnyirbálást a társulatok részéről. Még 1929. évre állapított meg a bíróság 2—6 százalékos béremelést. A bányatársulatok megtagadták az

összeg kifizetését és így a munkásság az igazságszolgáltatás útján szerez érvényt a döntőbírói határozatban megállapított jogának.

Az 1930. évre megkötött kollektivszerződést a társulatok ugyanúgy nem tartják tiszteletben, mint akárcsak az előző évek kollektivszerződéseit. A szerződés 69. pontjának rendelkezése értelmében a szakmunkások a megfelelő fizetési osztályba való beosztást kellett volna elnyerjék. Ezt a beosztást a társulatok megtagadták. A munkásság — úgy, mint az előbbi esetben — újból az igazságszolgáltatás útján szerez érvényt jogának.

Az 1930-as évi perben 1931. jan. 12—16-án mondta ki ítéletét a bíróság. A munkásság pernyertes lett. A bíróság helyt adott a munkásság követelésének és kötelezte a vállalatokat a kollektivszerződés szerinti munkabérek folyósítására, valamint a perköltségek megfizetésére.

Amíg a munkásság erőfeszítéseket tesz

az irányban, hogy meglévő jogait hathatósan megvédelmezze, addig a társulatok megindították offenzívájukat a munkabérek letörése érdekében. Nem kevesebb, mint 10—15 százalékos bérlétszállítást akartak keresztülvinni minden jogalap nélkül. Ezért volt Zsilvölgyében feszült a helyzet s hogy mikor fog nyugvópontra térni, avagy teljes erővel utat törni magának, az egyedül a bányatársulatok megértő vagy meg nem értő munkáspolitikájától függ.

A múlt és a jelen eseményei azt a képet mutatják, hogy a bányatársulatok nagyon kevés érzékkel intézték és kezelték a munkásproblémákat. Ha tovább is ezzel a taktikával vélik megoldani ezeket a kérdéseket, akkor elmulasztatlanul be fog következni a katasztrófa. Azok, akik értékeket hoznak fel a föld gyomrából, olyan értékeket, amelyek az emberiség egyetemes érdekeit: a kulturát és a létet szolgálják, nem veszhetnek el nyomorultul és nem tengődhetnek állati sorsban.

Munkásbiztosítás Romániában

Harcra fel a betegsegélyzőpénztárak autonómiájáért

Romániában a munkásbiztosítások terén egy sajátságos állapot uralkodik ma is. A munkásosztály régi követelése: *a munkásbiztosítások egységesítése* még mindig csak követelés s így még mindig ott tartunk, ahol tíz évvel ezelőtt, t. i. ott, hogy az ország mindegyik provincia-jában más-más törvény szabályozza a munkásbiztosításokat. Így az *Okirályságban* az 1912. évi munkásbiztosítási törvény van érvényben, melyet *Bessarabiára* is kiterjesztettek. *Erdély és Bánát területén* az 1907. évi XIX. régi magyar törvény van érvényben bizonyos módosításokkal. Ezzel szemben *Bukovinában* az osztrák munkásbiztosítási törvény szerint működnek a munkásbiztosítók.

Az *Okirályságban*, *Bessarabiában* és *Bukovinában* érvényben lévő törvények a biztosított munkásnak *betegség, baleset, aggság és rokkantság* eseténi biztosítását szabályozzák, míg az *Erdély és Bánát területén* lévő törvény csak *betegség és baleset* eseténi biztosítást ismer el.

Jelen cikkünkben az erdélyi és bánáti munkásbiztosítás lényegével akarunk foglalkozni.

Amint tudjuk, az 1907. évi XIX. törvény-cikk szerint, a kerületi munkásbiztosítók a régi Magyarországon mint autonóm szervek működtek, a Munkásbiztosítópénztár saját alapszabályai alapján. A kerületi munkásbiztosítópénztárak hivatalnokai és orvosai, ezen szervek közgyűlései által lettek megválasztva, a törvény és az alapszabályok rendelkezéseinek a betartásával. Erdély és Bánátnak a lecsatlakozása után azonban a Munkásbiztosítópénztárakat Bukarestbe központosították, a kerületi pénztárak autonómiáját felfüggesztették és az ezek működése szempontjából szükséges hivatalnokok és orvosok kinevezésének a jogát a munkaügyi minisztériumra ruházták át.

1925-ben minden kerületi pénztár mellett egy-egy igazgatóságot is alakítottak, mely, a kerületi pénztár jelentősége szerint, 6—12 tagból áll, felerészben munkásokból, felerészben munkaadókból. Az igazgatósági tagokat az érdekeltek javaslatára a munkaügyi minisztérium nevezi ki. Ezen igazgatóságoknak azonban olyan korlátolt hatáskörük van, szerepük annyira jelentéktelen, mivel rendelkezési joguk nincs, hogy a munkásság érdekében alig tudnak valamit tenni.

A Munkásbiztosítópénztárak bukaresti központja mellett szintén alakítottak egy felsőbb fórumot: a *központi igazgatóságot*, mely ugyan csak felerészben munkásokból és felerészben munkaadókból áll. Ennek tagjait szintén a munkaügyi minisztérium nevezi ki az érdekeltek javaslatára. De ez a központi igazgatóság is, — akárcsak a kerületi igazgatóságok, — holt szerv, mely semmi előnyt nem jelent a munkásság szempontjából. Sőt akadályát képezik annak, hogy a munkásbiztosítópénztárak minél előbb kaphassák vissza annyiszor követelt autonómiájukat.

Ez a magyarázata annak, hogy a január 4—7 napjain tartott szakszervezeti kongresszus miért helyezkedett arra az álláspontra, *mely szerint a munkástagokat ki kell vonni a kerületi munkásbiztosítópénztárak mellett működő igazgatóságokból.*

A betegsegélyzői járulék

A betegsegélyzői járulék szempontjából a biztosított tagok öt befizetési osztályban vannak csoportosítva, keresetük szerint:

1. Az *első osztályban* azokat veszik fel, akik nem kapnak fizetést, illetve azokat, akiknek napi, illetve heti keresetük nem nagyobb 25, illetve 150 leinél.

2. A *második osztályban* azokat veszik fel, akiknek napi keresete 25—35 lei, illetve 150—210 lei hetenként.

3. A *harmadik osztályban* azokat veszik fel, akiknek napi keresete 35—65 lei, illetve 210—390 lei hetenként.

4. A *negyedik osztályban* azokat veszik fel, akiknek napi keresete 65—85 lei, illetve 390—510 lei hetenként.

5. Az *ötödik osztályban* azokat veszik fel, akiknek napi keresete 85—115 lei, vagy több, illetve 510—690 lei, vagy több hetenként.

A betegsegélyzői járulék a *fenti keresetek átlaga alapján kiszámított 4%-ban* van megállapítva. Eszerint az egyes befizetési osztályok járulékei a következők:

A biztosított munkabér átlaga	A 4%-os járulék	
	egy napra	egy hétre
I. oszt. 12 50 lei,	75 lei,	0 50 lei,
II. " 30 " "	180 " "	1 " "
III. " 50 " "	300 " "	2 " "
IV. " 70 " "	450 " "	3 " "
V. " 100 " "	600 " "	4 " "

A járulékokat a munkaadónak kell beszedni, viszont a munkaadónak jogában áll azok felét a munkás keresetéből levonásba hozni.

Balesetjárulékok

A balesetjárulékokat csak az üzem fizeti s így a munkaadónak nem áll jogában ilyen cimben levonásokat eszközölni a biztosított munkás fizetéséből.

A betegség eseténi segélyezés

A munkásbiztosítópénztáraknál biztosított tagok betegség eseténi a következő segélynyújtásokra tarthatnak igényt:

1. A megbetegedés első napjától kezdődően ingyenes orvosi kezelés 26 héten át.

2. Ingyenes orvosság, fürdők, ásványvizek, valamint egyéb orvosi cikkek (szemüvegek, mankók, sérvkötők, protézis, stb).

3. Táppénz, amennyiben munkaképtelen beteg és betegsége több mint 3 napot tart. A biztosított tag a táppénzt betegségének 3-ik napjától kezdődően kapja a munkaképtelenség egész ideje alatt. A segélyezési időtartam maximuma azonban 26 hét. A táppénz az átlagos keresetnek a 60%-a, melynek alapján a betegsegélyző járulékot fizeti.

4. A biztosított tag családtagjai, amennyiben nincsen egyéni jövedelmük és nincsenek biztosítva, szintén részesülnek ingyenes orvosi kezelésben, orvosságokban és orvosi cikkekben.

A *biztosított nők*, szülés esetén, a következő segélyben részesüljenek:

a) Táppénz és ingyenes kezelés.

b) Szülési segély, mely a szülés napjával veszi kezdetét és 8 hétig tart. Ez a segély

75%-a annak az átlagos keresetnek, melynek alapján a betegsegélyzői járulékot fizeti.

c) Szoptatási segély, melyet 12 héten át kapja a tag a szülési segély kimerítésétől.

Amennyiben a nők nem biztosított tagjai a munkásbiztosítónak, hanem csupán a biztosított tag családjához tartoznak és egyéni jövedelmük nincsen, éppen úgy részesülnek szülési segélyben és ingyenes kezelésben mint a biztosított női tagok. Szülési segélyként azonban 10 leit kapnak egy napra, a szülés napjától számított 6 héten át.

A táppénz és a szülési segély az öt befizetési osztályban a következő összegekben van megállapítva jelenleg:

	Táppénz (80 % a az átlagos keresetnek)		Szülési segély (75 % a az átlagos keresetnek)		Szoptatási segély 1 napra
	1 napra	1 hétre	1 napra	1 hétre	
I. oszt.	7 50	52 50	9 50	66 50	20 Lei
II. "	19 —	126 —	22 50	157 50	20 "
III. "	30 —	219 —	37 50	262 50	20 "
IV. "	45 —	315 —	56 50	395 50	20 "
V. "	60 —	420 —	75 —	525 —	20 "

A biztosított elhalálása alkalmával, hátramaradottjai a következő *temetkezési segélyre* tarthatnak igényt: Az első osztályban: 2375, a második osztályban 2900, a harmadik osztályban 3500, a negyedik osztályban 4250, az ötödik osztályban 5000 Lei.

Fenti táppénzek helyett a biztosított tag kórházban gyógykezelhető magát a betegsegélyző pénztár terhére, mely esetben ingyenes ápolást és ellátást kap. A betegsegélyző pénztár ezeket a költségeket az érvényben lévő legolcsóbb osztály díjszabása szerint fizeti meg a kórházaknak, a magánkórházaknak pedig az ezekkel előzően megkötött megállapodás szerint. A betegsegélyző pénztár azonban csak 4 héten át fizeti meg a biztosított tag kórházi kezelését és ellátását. De amennyiben a biztosított tag 4 héten túl is igénybe veszi a kórházi ápolást és ellátást, úgy a betegsegélyzőpénztár további költségvisselése csupán azon összeg erejéig terjed, melyet a biztosított tag munkaképtelenség esetén mint segélyt kapna.

Ha valaki egy éven belül nem veszi fel a neki járó táppénzt, szülési, illetve temetkezési segélyt, úgy egy éven túl azt már nem igényelhető.

(Folytatjuk.)

Balesetből kifolyó kártérítés

A gyárban balesetet szenvedett munkás jogot formálhat magának kártérítést követelni munkaadójától.

Az alábbiakban közöljük a cluji táblának döntését egy, a gyéresi szeggyárban történt balesetből kifolyólag.

ROMANIA
CURTEA DE APEL, CLUJ
SECTIA I—A

Nr. C. I. 974/33/1930.

A törvény nevében!

A Curtea de Apel, Cluj, tárgyalás alá véve Sange-rean Iosif felperes által — lakik: Câmpia-Turzii, képviselve Dr. Hirsch Elemér cluji ügyvéd által — az „Industria Sârmei R. T.”, Cluj, alperes ellen, — képviselve Dr. Valentin Poruțiu cluji ügyvéd által — megindított pert, 117.200 lei főösszeg és a mellékilletmények tárgyában, mely perben a cluji törvényszék 1929 november 27-én 1400/1929 sz. alatt első fokon ítélkezett és mely per a felperes felebbezése folytán 1929 december 14 én 140/1929 sz. alatt a Curtea de Apelhez került, a szóbeli tárgyalások befejezése után, ma, 1930 november 13-án a következő döntést hozza:

DÖNTÉS

A felebbezésnek helyt ad. A törvényszék ítéletét teljesen megváltoztatja. Az alperes által felhozott prohibíciós kivételt visszautasítja. Megállapítja felperes kártérítési jogát az alperes cég szolgálatában szenvedett állandó jellegű rokkantsága miatt. Az iratcsomót visszaküldi a törvényszéknek a felperesnek járó összeg megállapítása céljából. A törvényszék hozandó ítéletében a jelen felebbezés költségeinek elvisselése tárgyában is kell határozni, mely költségeket a Curtea de Apel 10 500 leiben a felperes és 10.000 leiben az alperes részére állapítja meg.

INDOKOK:

Amint a peresítési beadványból, a felek előkészítő irataiból, valamint a törvényszék üléséről és ítéletéről szóló jegyzőkönyvekből, szóval azon iratokból, melyekre a Curtea de Apel hivatkozik, kitűnik, felperes mint hengerelő állt az alperes vállalat szolgálatában. A vállalat az 1907 XIX. törvénycikk 3. §-a előírása szerint biztosított. Felperes 1922 március 15-én egy munkabalesetnek esett áldozatul, mely ballában és lábikráján anchi-lyzist okozott s amely 1928 december 24 napjától kezdve véglegesen 60%-ra csökkentette munkaképtességét. (Tiszti orvosi jelentés 18. oldal.)

Felperes 1929 október 7-én kártérítési keresetet nyújtott alperes ellen a cluji törvényszék I. szekciójához, mely a pert folyamatba teszi és az alperes által felho-

